

Cuprins

De ce „Instantia crucis”?	5
Introducere	9
Capitolul 1. Convergența – trăsătură specifică modelului european de economie	13
1.1. Performanță randamentală și gestiunea eșecurilor pieței în modelul european	14
1.1.1. Distanțarea de modelul neoclasic de economie	14
1.2. Semnificația convergenței economice a Uniunii Europene într-o abordare globală	16
1.2.1. Substanțializarea convergenței economice în raport cu ciclurile Kondratieff	17
1.2.2. Sincronizare și desincronizare cu ciclurile Kondratieff	22
1.2.3. Ciclurile Kondratieff și evoluția submodelelor europene de economie	26
1.2.3.1. Clasificarea submodelelor de economie – echitate vs. eficiență	31
1.3. Provocările modelului social european	38
1.4. Submodelul nordic – un exemplu pentru Strategia Lisabona	45
Capitolul 2. Impactul politicii de coeziune asupra convergenței economice	51
2.1. Mecanisme de promovare a convergenței și coeziunii în modelul european	52
2.1.1. Tratatul Uniunii Europene – perspectiva asupra coeziunii	52
2.1.2. Realizarea coeziunii în modelul neoclasic de economie	55
2.2. Instrumente ale convergenței în Uniunea Europeană. Analiză și impact	57
2.2.1. Studiul convergenței beta și sigma la nivel regional	59
2.2.2. Dilemele politicii de coeziune actuale	65
2.2.2.1. Analiza critică a efectelor politicii de coeziune	66
2.3. O nouă strategie a politicii de coeziune (2007-2013)	72
2.3.1. Reforma politicii de coeziune... dincolo de efectele anticipate	76
Capitolul 3. Paradigma modelului european: convergență versus divergență economică	79
3.1. Modelul Solow-Swan de creștere economică	79
3.1.1. Convergența economică absolută în modelul Solow-Swan	82
3.1.2. Convergența condițională în modelul Solow-Swan	85
3.1.3. Creșterea economică permanentă. Determinarea vitezei de convergență	86
3.1.4. Modelul Mankiw-Romer-Weil. Rolul capitalului uman	91
3.1.5. Măsurarea convergenței economice	93
3.2. Dincolo de modelul Solow: creșterea economică endogenă	94
3.3. Modele ale divergenței economice. Noua economie geografică	97
3.3.1. Impactul integrării economice asupra structurii centru-periferie	101
3.3.2. Analiza structurii centru-periferie pe termen lung	103

Capitolul 4. Efectele integrării economice asupra convergenței structurale	113
4.1. Impactul integrării asupra creșterii economice pe termen mediu și lung	113
4.1.1. Consecințele microeconomice ale integrării economice	114
4.1.2. Surse ale creșterii productivității totale a factorilor de producție (PTF)	118
4.1.3. Estimarea efectelor cumulative ale integrării economice	120
4.2. Surse ale convergenței economice în țările UE-15	128
4.3. Transformări structurale și convergență în noile țări membre ale UE	132
4.3.1. Comun și specific în raport cu experiența țărilor de coeziune	133
4.3.1.1. Factorii creșterii economice în țările de coeziune	135
4.3.1.2. Lecții pentru noile țări membre ale UE	138
4.3.2. Factorii convergenței economice în țările Europei Centrale și de Est	143
4.3.2.1. Impactul asupra creșterii economice viitoare	145
4.3.3. Caracterizarea convergenței structurale a țărilor Europei Centrale și de Est cu Uniunea Europeană	147
4.3.3.1. Gradul de convergență a structurii economice cu Uniunea Europeană	148
4.3.3.2. Impactul ISD asupra specializării sectoriale	151
Capitolul 5. Importanța convergenței dintre ciclurile de afaceri în cadrul Uniunii Economice și Monetare	155
5.1. Analiza costurilor și beneficiilor unei zone monetare optime	156
5.1.1. Gradul de deschidere a economiei – criteriu al unei zone monetare optime	158
5.1.2. Interacțiunea integrare economică – convergența ciclurilor – flexibilitate într-o uniune monetară	160
5.1.3. Estimarea convergenței ciclice în zona euro	166
5.1.3.1. Corelația fluctuațiilor ciclice în zona euro	166
5.1.3.2. Surse ale convergenței ciclurilor de afaceri în zona euro	169
5.1.3.3. Factori care influențează convergența ciclică a noilor membri UE	175
5.2. Managementul ajustării șocurilor în zona euro. Impactul asimetric al politicii monetare a BCE	178
5.2.1. Natura șocurilor în cadrul zonei euro	179
5.2.2. Politica bugetară anticiclică vs. prociclică în zona euro	184
5.2.3. Obiectivele politicii monetare a BCE. Relevanța regulii Taylor în cadrul UEM	187
5.2.3.1. Motivații ale restrictivității actuale a politicii monetare	193
5.3. Extinderea Uniunii Economice și Monetare. Cazul noilor țări membre ale Uniunii Europene	195
5.3.1. Complementaritatea proceselor de convergență nominală și reală	196
5.3.1.1. Efectul Balassa-Samuelson	200
5.3.2. Convergența către euro și ERM 2	208
5.3.2.1. Potențiale riscuri asociate intrării în ERM 2	210
5.3.2.2. Influența tipului de curs de schimb în ERM 2	213
Capitolul 6. Strategii de convergență economică în cazul României	217
6.1. Influența procesului de tranziție asupra creșterii economice	219
6.1.1. Modelul ajustării structurale a economiei românești	221
6.1.1.1. Gradul de convergență structurală cu economia europeană	223
6.1.2. Evoluția procesului de creștere economică în România	225
6.1.2.1. Descompunerea ratei de creștere economică	226
6.1.2.1.1. Rolul capitalului uman	229
6.1.2.2. Sustenabilitatea procesului de creștere economică	232
6.2. Analiza surselor actuale ale convergenței reale	236

6.2.1. Dinamica și structura exporturilor	236
6.2.1.1. Evaluarea competitivității exporturilor	239
6.2.2. Rolul investițiilor străine directe în procesul de convergență	244
6.2.3. Analiza competitivității economiei românești	250
6.2.4. Evaluarea corelației dintre convergența nominală și convergența reală	254
6.2.4.1. Efectul Balassa-Samuelson în România	260
6.2.4.2. Relația economii – investiții – deficite	263
6.2.4.3. Strategia de țintire a inflației	266
6.3. O strategie pentru ieșirea din periferie – adaptarea la standardele Strategiei Lisabona	270
6.3.1. Convergență națională prin divergență regională	275
Capitolul 7. Estimarea relației dintre creșterea economică, exporturi și investiții.	
Cazul României	279
7.1. Estimarea funcției de producție în cazul României	281
7.2. Aplicarea metodologiei VAR pentru testarea validității modelului	286
7.2.1. Influența gradului de deschidere a economiei asupra nivelului de echilibru pe termen lung al PIB-ului real	294
7.2.2. Studiu comparativ pentru noile țări membre ale Uniunii Europene	296
7.3. Impactul ratei investițiilor și al gradului de deschidere a economiei asupra convergenței veniturilor	305
Concluzii	309
Bibliografie	313
Lista tabelor	331
Lista figurilor	333